

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1948

FÖRSTA KAMMAREN

Nr 14

10—17 april.

Debatter m. m.

Sid.

Lördagen den 10 april.

Svar på interpellation av herr Näsgård om tillgodoseende av skogsbrukets maskinbehov m. m.	3
Interpellation om gottgörelse åt vissa f. d. statstjänstemän för erlagda pensionsavgifter	6
Interpellation ang. handläggningen av kommunala indelningsfrågor	7

Tisdagen den 13 april.

Svar på interpellation av herr Lundgren ang. dubbelbestraffning genom domstol och administrativ myndighet	12
---	----

Onsdagen den 14 april.

Beredande av större plats för s. k. personval	19
Augustana-synodens 100-årsjubileum m. m.	21
Upprättande av ett hälsovårdsdepartement	24

Samtliga avgjorda ärenden m. m.

Onsdagen den 14 april.

Val av statsrevisorer	18
Val av valmän och valmanssuppleanter för utseende av riksbanks- och riksgäldsfullmäktige jämte suppleanter för dem	18
Konstitutionsutskottets utlåtande nr 19, ang. utredning i syfte att bereda större plats för s. k. personval	19
Statsutskottets utlåtande nr 43, ang. disposition av vissa äldre anslag å sjätte huvudtiteln m. m.	21
— nr 44, ang. godkännande av avtal ang. vissa för järnvägsändamål avsedda markområden i Stockholm m. m.	21

(Forts.)

	Sid.
Statsutskottets utlåtande nr 45, ang. ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten: kommunikationsdepartementet	21
— nr 46, ang. svenska kyrkans deltagande i Augustana-synodens 100-årsjubileum m. m.	21
— nr 47, ang. anslag å kapitalbudgeten: justitiedepartementet	23
— nr 48, ang. anslag å kapitalbudgeten: finansdepartementet	23
— nr 49, ang. statlig kreditgaranti för lån åt den som genomgått polisskola	23
Bevillningsutskottets betänkande nr 28, ang. ändring i förordningen om nöjesskatt	23
— nr 29, ang. tullfrihet för förtätade gaserna butan och propan	23
— nr 30, ang. rätt till avdrag även i annan kommun än hemortskommunen	23
— nr 31, ang. skattefrihet för kostnader för barns studier vid högre läroanstalter	23
— nr 32, ang. utövandet av statens tobaksmonopol	23
Första lagutskottets utlåtande nr 22, ang. skyldighet för innehavare av järnväg, som delar fastighets ägor, att hålla anordningar för övergång av järnvägen	23
— nr 23, ang. tillägg till lagen om aktiebolag	23
— nr 24, ang. ändring av bestämmelserna om fastställande av brandordningar för städerna m. m.	23
— nr 25, ang. införande av indexbundna kapital- och livförsäkringar	23
— nr 26, ang. fortsatt giltighet av lagen om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.	23
Jordbruksutskottets memorial nr 19, ang. kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om statsbidrag till skogsvårdsstyrelsernas verksamhet	23
Första tillfälliga utskottets utlåtande nr 5, ang. språklig granskning av vissa kommittéers förslag till lagtexter	24
— nr 6, ang. förenklade bestämmelser för val av ordinarie lärare i folkskolan	24
— nr 7, ang. intensifiering av trafikundervisningen inom olika läroanstalter	24
— nr 8, ang. samordnande av hälso- och sjukvårdsfrågor samt idrott, gymnastik och friluftsliv m. m.	24

Lördagen den 10 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen; och dess förhandlingar leddes av herr andre vice talmannen.

Herr statsrådet *Gjöres* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 190, angående omorganisation av justeringsväsendet m. m.; och
nr 201, med förslag till vissa ändringar i gällande tulltaxa, m. m.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1948/49 under femte huvudtiteln, avseende anslagen inom socialdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner;

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1948/49 under sjätte huvudtiteln, avseende anslagen inom Kommunikationsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 107, i anledning av 1947 års revisionsutrednings betänkande rörande riksdagens revisorers verksamhet, utom i vad det avser förslag till ändrad lydelse av § 72 riksdagsordningen.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 106, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 13 § 3 mom. lagen den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, m. m.

Om tillgodoseende av skogsbrukets maskinbehov m. m.

Herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet *GJÖRES*, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Näs-gårds interpellation om tillgodoseende av skogsbrukets maskinbehov m. m., erhöi ordet och anförde: Herr talman! Med kammarens tillstånd har herr Näs-gård till chefen för folkhushållningsdepartementet framställt följande interpellation: Är statsrådet i tillfälle att meddeta, huruvida skogsbrukets behov av maskiner och redskap kommer att tillgodoses genom den för innevarande år uppgjorda importplanen?

Efter överenskommelse med chefen för folkhushållningsdepartementet ber jag nu att få besvara interpellationen.

Intill slutet av mars 1948 ha importlicenser lämnats dels för omkring 150 sågar, dels för 9 skogstraktorer av olika slag, som legat i svensk hamn, dels för ytterligare 20 stycken skogstraktorer med tillhörande hjälpmaskiner och hjälptraktorer, likaså uppgående till 20 stycken. Licensbeloppet uppgår totalt till närmare 2 milj. kr. Därutöver ha licenser även lämnats för 5 traktorer av medelstorlek för domänverkets räkning, närmast avsedda att användas för domänverkets skogsodlingsverksamhet.

Det deklarerade behovet omfattar ytterligare 15 å 20 skogstraktorer jämte ett lika stort antal hjälptraktorer med en kostnad av ca 1 miljon kronor. För dessa ha licensansökningar ännu icke inlämnats. Med hänsyn till alltmer ökade krav på mekanisering av skogsbruket kan man förutse, att ytterligare importönskemål under året komma att framställas.

Om tillgodoseende av skogsbrukets maskinbehov m. m.

Något definitivt besked om möjligheterna att fortsättningsvis lämna licenser för dessa maskiner kan för dagen icke ges. Inkommande ansökningar få behandlas från fall till fall under hänsynstagande till angelägenheten i de enskilda fallen, varjämte en avvägning även måste företagas i förhållande till behoven av andra försörjningsviktiga maskiner.

Herr NÄSGÅRD: Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret, och jag kan säga att det ur min synpunkt är tämligen tillfredsställande. Det är kanske det mesta man kan begära just nu.

Jag vill i anslutning till svaret göra några randanmärkningar. Då kan jag inte underlåta att erinra om att det har suttit en smula hårt inne med licensfrågorna. Jag drar den slutsatsen av statsrådets nu lämnade svar, att det har lossnat på licensfronten för skogsbruket.

Föreningen Skogsarbetens arbetsstudieavdelning har t. ex. sedan augusti i fjol i inte mindre än 12 skrivelser till statens handelskommission och statens industrikommission sökt övertyga dessa kommissioner om motorsågarnas berättigande i svenskt skogsbruk och nödvändigheten att införa sådana sågar till landet. Enligt vad det har meddelats mig har föreningen inte ens fått svar från kommissionerna. Men jag tar det som ett svar, att helt nyligen licenser ha beviljats för ett hundratal motorsågar, så att licens nu erhållits för sammanlagt 150 dylika sågar.

Statsrådet säger: »Med hänsyn till alltmer ökade krav på mekanisering av skogsbruket kan man förutse, att ytterligare importönskemål under året komma att framställas.» Att så kommer att ske är tämligen säkert. Inte ens behovet enligt den inventering, som företogs av skogsstyrelsen i början av året, är fullt tillgodosett genom de licenser, som nu ha beviljats. Enligt svaret ha ännu inte alla licensansökningar inkommit. I skogsstyrelsens skrivelse till handelskommissionen den 29 januari i år har redovisats det behov, som angivits av

skogsvårdsstyrelserna, Skogssällskapet, Sveriges skogsägareförbund och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, men inte av t. ex. flottningsföreningarna. Jag har också hört, att en del av de större skogsägarna inte tagits med. Jag vet inte, om det beror därpå, att de inte tillhöra någon organisation, eller om de inte svarat på förfrågningarna. Jag skulle därför tro, att behovet är åtskilligt större än som framgår av skrivelsen.

Jag vill stryka under det särskilt stora behovet av vägbyggnadsmaskiner och transportfordon jämte motorsågar. Traktorer av olika slag ha den mest vidsträckt användning inom skogsbruket, och den kanske allra viktigaste användningen är för vägbyggandet. Med traktorer byggas vägar av alla tänkbara slag, från ypperliga sommar- och vintervägar för en kostnad av 20 till 30 kronor per meter över bilbasvägar ned till tillfälliga vintervägar, som släpas upp med en bandtraktor för en kostnad av endast 8 öre per meter. Genom dessa vägbyggnadsarbeten med motordrift har det lyckats att öppna förut otillgängliga skogsområden för avverkning, och jag skulle tro, att det har en mycket stor betydelse inte minst när det gäller att förse vårt land med vedbränsle. Det har sagts mig, att under åren 1942—1947 förlorade Sverige inte mindre än en miljard kronor i hårdvaluta på grund av att vi voro nödsakade att använda massaved till vedbränsle. Jag säger inte det som någon anmärkning mot någon, vare sig mot den nuvarande regeringen eller den förutvarande. Det var en tvångssituation, som landet befann sig i. Men om vi då hade haft mekaniseringen genomförd i den utsträckningen, att man hastigt kunde ha byggt vägar i de avlägsna områdena, skulle mycket — kanske det allra mesta — av denna massaved, som är så värdefull för export, ha kunnat sparas.

Mekaniseringen minskar också i mycket stor utsträckning säsongvariationerna vid skogsbruket. En skogschef för ett stort bolag i nedre Norrland har sagt mig, att genom mekaniseringen inom detta bolag har avverkningstiden under vintern kunnat utsträckas från tidigare

Om tillgodoseende av skogsbrukets maskinbehov m. m.

sex å sju veckor till lika många månader. Det har ju en synnerligen stor betydelse ur olika synpunkter, framför allt i fråga om utvinnandet av virke, men även och inte minst ur arbetskraftens synpunkt.

Vid sidan av införandet av mekaniserade arbetsmetoder vid vägbyggnader, transporter o. s. v. intaga strävandena att införa motordrift vid själva huggningsarbetena en framskjuten plats. Det är främst fällningsarbetet men även i viss mån kapningsarbetet, som med fördel kan utföras med motorsåg, särskilt när det gäller grövre skog. Det är ställt utom tvivel, att mekaniseringen av skogsbruket bidrar till att höja prestationen. Den i nuvarande situation nödvändiga ökningen av produktionen, som alla äro övertygade om, kan för skogsbrukets del snabbt och effektivt underlättas genom införandet av motorer i den utsträckning detta visat sig ändamålsenligt.

Vad motorsågarna beträffar lär det förhålla sig så, att importen mycket väl lönar sig, t. o. m. rent »hårdvalutamäsigt» sett. Vid de arbetsstudier, som Föreningen Skogsarbeten har företagit, har det nämligen framgått, att det utvinnes mer av trädet vid fällning med motorsåg, därför att fällskäret förlägges närmare marken än vid manuell fällning. Den ökade utvinningen är så stor, att den inte endast täcker det hårdvalutakapital, som investerats i och med inköp av maskinerna och av bränsle och smörjmedel, utan även ger en betydande vinst i hårdvaluta.

Lösandet av den svåra frågan om anskaffning av arbetskraft till skogsbruket underlättas i hög grad, om skogsarbetet mekaniseras, och då fällningsarbetet är det mest ansträngande, ha motorsågarna sin stora betydelse även ur denna synpunkt. En i full utsträckning genomförd mekanisering skulle höja skogsarbetet till ett annat plan.

Statsrådet säger i sitt svar, att något definitivt besked om möjligheterna att fortsättningsvis lämna licenser för dessa maskiner för dagen inte kan ges. Jag har inte heller väntat mig att få något

löfte för framtiden, men jag hoppas, att skogsbruket vid licensgivningen blir behandlat med all den välvilja, som dess vikt för landet gör befogad.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 196, angående anslag till svenska farmakopékommittén m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 197, med förslag till förordning angående frihet från utskiftningsskatt vid upplösning av Bergslagens järnvägsaktiebolag m. fl. bolag.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 199, angående anslag till kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet nedannämnda motioner:
nr 332, av herr *Domö* m. fl.,
nr 333, av herr *Ericsson, Carl Eric*, m. fl.,

nr 334, av herr *Lodenius* m. fl., samt
nr 335, av herr *Sundelin* m. fl.,
alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet, m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 336, av fröken *Osvald* m. fl.,
nr 337, av herr *Sten* m. fl., samt
nr 338, av herrar *Åman* och *Petrén*,
alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en arbetarskyddsstyrelse och förstärkning av yrkesinspektionen.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda motioner:

nr 339, av herr *Arrhén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående social jordbrukskreditgivning m. m.; och

Interpellation om gottgörelse åt vissa f. d. statstjänstemän för erlagda pensionsavgifter.

nr 340, av herr *Hollertz* m. fl., i samma ämne.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Ohlön* m. fl. väckta motionen, nr 341, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en arbetarskyddsstyrelse och förstärkning av yrkesinspektionen m. m.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 190 och 201.

Herr *Domö* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 342, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet.

Motionen bordlades.

Interpellation om gottgörelse åt vissa f. d. statstjänstemän för erlagda pensionsavgifter.

Ordet lämnades på begäran till herr **LUNDQVIST**, som yttrade: Herr talman! Genom riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 283 till 1947 års riksdag med förslag till reglering av vissa tjänste- och familjepensioner m. m. uppnåddes en glädjande förbättring av pensionsförhållandena för stora flertalet statsanställda.

Emellertid väntar alltså ett mindre antal f. d. ordinarie befattningshavare på att få sina hithörande intressen i någon mån beaktade. Jag tänker härvid på de kategorier av f. d. ordinarie tjänstemän, som lämnat sin statstjänst utan att ha hunnit bli berättigade att uppbära pension och som avgått så tidigt, att de ej heller enligt då gällande bestämmelser äga rätt att åtnjuta s. k. uppskjuten livränta eller annat vederlag för de under tjänstetiden erlagda pensioneringsbidragen.

Denna fråga var föremål för riksdagens prövning redan år 1942 i anledning av motion II: 110 av herr *Eriksson* i Stockholm. I enlighet med bankoutskottets hemställan beslöt riksdagen därvid att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville i anslutning till vad utskottet anfört låta verkställa utredning av frågan, huruvida och i vad mån återbetalning av erlagda tjänstepensionsavgifter må kunna medgivas i sådana fall, då befattningshavare vid avgång ur statens tjänst icke erhållit vederlag för avgifterna vare sig genom inbetalning till pensionsstyrelsen för beredande av pension därifrån eller i form av uppskjuten livränta, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Trots att redan sex år förflutit sedan detta riksdagens beslut, har något förslag i frågan ännu icke avhört. Såsom bankoutskottet i sitt ovannämnda utlåtande framhöll, måste starka skäl anses tala för att gottgörelse i någon form lämnas även här ifrågavarande f. d. statstjänstemän. Med hänsyn härtill och då de personer, som här kunna komma i fråga, till övervägande del redan torde ha nått hög ålder, måste det få anses i hög grad önskvärt, att ett positivt beslut av statsmakterna träffas utan alltför stor tidsutdräkt.

Med stöd av vad sålunda anförts anholder jag härmed att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet få rikta följande fråga:

Kan det förväntas, att den av 1942 års riksdag begärda utredningen om eventuell gottgörelse åt sådana befattningshavare i statens tjänst, som lämnat denna utan att vara berättigade att i någon form erhålla vederlag för pensionsavgifterna, hinner avslutas så, att eventuellt förslag till frågans ordnande kan framläggas senast till 1949 års riksdag?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. handläggningen av kommunala indelningsfrågor.**Interpellation ang. handläggningen av kommunala indelningsfrågor.**

Herr FORSLUND erhöll härefter på begäran ordet och anförde: Herr talman! Gällande indelningslag föreskriver, att ändring av den kommunala indelningen skall kunna beslutas av Kungl. Maj:t när vägande allmänna skäl tala härför. Hänsyn skall emellertid tagas till den mening, som görs gällande i indelningsfrågan av den kommun eller kommundel, som genom ändringen avses överflyttad till annan kommun. Därest ändringen finnes medföra avsevärd olägenhet för den berörda kommunen, må därom mot kommunens bestridande förordnas, endast då ändringen finnes vara påkallad av betydande allmänt behov.

Vid lagstiftningens tillkomst var denna fråga om säkerställande av att de berörda intressena tillmätas tillräckligt beaktande föremål för särskilt övervägande. Visserligen avvisades i detta sammanhang tanken på att en ifrågasatt indelningsändring skulle kunna göras beroende av ett formligt medgivande från den berörda kommunens sida, men lagstiftaren avsåg tydligen, att vid avgöranden i kommunala indelningsfrågor särskild vikt borde fästas vid att den kommunala självständigheten och tryggheten även som de betydande privaträttsliga intressen, som äro sammanförda i kommunen, icke lida otillbörligt förfång vid så betydande ingrepp som vid förändringar av kommuns område eller än mera kommuns fullständiga upplösning. En sådan åtgärd, som till sina följder är på många områden djupt ingripande, har lagstiftaren ansett kunna ifrågakomma endast undantagsvis i de fall, där enighet om indelningsändringen eller villkoren för denna icke föreligger och i fall av oenighet mellan kommunerna endast därest ur allmän synpunkt tungt vägande skäl föreligga för densamma.

I detta syfte har i indelningslagen upptagits ett stadgande av innehåll att om kommun, som beröres av ifrågasatt ändring i kommunal indelning, motsätter sig sådan ändring eller villkor, som förbindas med densamma, och ändringen

eller villkoret skulle finnas medföra avsevärd olägenhet för kommunen, därom må förordnas, endast då ändringen finnes vara av betydande allmänt behov påkallad. Vad därmed förstås har utan anspråk på fullständighet exemplifierats i lagen.

Då den berörda kommunen sålunda icke tillagts formlig bestämmanderätt i fråga om kommunal indelningsändring, har det ej heller ansetts påkallat att i lagen söka giva uttryck åt det avseende, som må tillmätas den ställning till frågan, som må intagas av en till överflyttning till annan kommun avsedd *kommundel*. Enligt grunderna för ifrågasvarande lagstiftning är det emellertid uppenbart att synnerlig hänsyn bör tagas till de önskningsar, som även från sådant håll framföras, liksom även att så i verkligheten i allmänhet sker. En dylik kommunds inflytande på ändringsförslaget torde alltså, särskilt om kommundelen är av något större omfattning, i regel böra utmätas efter samma mått som kommuns.

Av vad som kan utläsas ur lagen och dess förarbeten beträffande förutsättningarna för kommunal indelningsändring mot därav berörd kommun eller kommunds bestridande lär även framgå, att en sådan införlivning med stad, för vilken plägar användas beteckningen kolonisationsrisk -- vars ändamål således är att, innan ännu behovet gjort sig gällande eller inom rimlig tid kan tillgodoses inom det till införlivning ifrågasatta området, bereda staden nödigt utrymme för en önskad framtida utveckling -- icke kan, då något annat skäl ej är för handen, genomföras mot bestridande av grannkommunen. Därest en expanderande stad på ett tidigt stadium önskar tillgodose sina framtida behov, bör förutsättningen under alla omständigheter vara en överenskommelse om villkoren för en indelningsändring.

Enligt ett av Kungl. Maj:t nyligen fattat beslut har Spånga kommun tvångsvis blivit föremål för en uppdelning mellan angränsande kommuner. Till grund för detta beslut låg ursprungligen en mellan Spånga och Stockholm redan på

Interpellation ang. handläggningen av kommunala indelningsfrågor.

ett tidigt stadium på frivillighetens väg grundad överenskommelse angående total införlivning av socknen med huvudstaden. Kort tid innan detta ärende var moget för beslut, inkommo Solna och Sundbybergs städer samt Sollentuna köping med en hemställan att i samband härmed få sig tilldelade betydande delar av de redan bebyggda delarna av Spånga kommun jämte vidsträckta områden inom det för militärt ändamål reserverade Järvafältet. Såväl Spånga kommun som invånarna i de berörda kommundelarna motsatte sig enhälligt en delning av kommunen. De till införlivning av städerna och köpingen föreslagna områdena kunde icke utnyttjas för bebyggelse, då därinom belägna samhällen voro fullbyggda. Vederbörande militära instanser förklarade kategoriskt, att någon upplåtelse av det militära övningsområdet för civil bostadsbebyggelse icke kunde komma i fråga.

Enligt vad kammarkollegiets utredningsman och sedermera även kammarkollegiet uttalade kunde i lagen föreskriven hänsyn till den av indelningsändringen berörda kommunens mening emellertid i detta fall icke tagas, då Spånga kommun genom sin tidigare begäran att bli införlivad med Stockholm måste anses ha förlorat sin rättskapacitet och indelningsfrågan därför borde ses som ett mellanhavande mellan Stockholm å ena sidan och Sundbyberg, Solna och Sollentuna å den andra. Då den ifrågasatta indelningsändringen icke kunde anses medföra avsevärd olägenhet för Stockholm, syntes för bifall till förslaget allenast böra förutsättas, att indelningsändringen skulle medföra allmänt gagn. De kvalificerade indelningsgrunderna behövde alltså i detta fall icke föreligga.

Kammarkollegiet har med hänvisning härtill icke anset sig behöva fästa något mera väsentligt avseende vid den mening, som uttalats från Spånga kommunala representation eller den fjärdedel av socknens befolkning, som ifrågasattes skola fränkskiljas den kommunala gemenskapen. Kungl. Maj:ts beslut i indelningsfrågan innefattade ett bifall till

kollegiets förslag. Härigenom får anses bestyrkt, att lagen formellt sett kan tolkas på detta för lagstiftaren säkerligen främmande sätt.

Ur medborgerlig synpunkt kan emellertid ett sådant åsidosättande av betydande folkgruppers enhälligt uttalade mening i en fråga, som så intimt berör deras dagliga liv, icke anses tillfredsställande eller ens förenligt med de grundsatser, på vilka den svenska demokratin är uppbyggd. Det skydd mot godtyckliga administrativa ingripanden, som regeringsformen tillförsäkrar medborgarna — ingen skall mot sin vilja kunna från ort till annan förvisas — innebär uppenbarligen en maning till alldeles särskilt stor försiktighet vid tvångsregleringar av nu ifrågakommande slag. Den grundval för det svenska samhällsskicket, som fått ett pregnant uttryck i 16 § regeringsformen, får icke undermineras genom till synes opåkalade eller svagt motiverade ingrepp i det kommunala liv, som är en levande verklighet i stora folkgruppers medborgerliga tillvaro. Man har i varje fall rätt att begära, att övertygande allmänna skäl skola ha förebragts, innan beslut fattas om en så djupgående förändring av ett samhälle, som en tvångsvis genomförd uppdelning av en livskraftig kommun på grannkommunerna måste anses innebära.

Indelningslagen anvisar också ett sådant förfarande vid kommunala indelningsändringar, som i görligaste mån skall lämna garantier för att onödiga eller alltför kraftiga åtgärder för att komma till rätta med påstådda missförhållanden i kommunalt hänseende icke skola behöva befaras. Det har tydligen varit en ledande tanke för lagstiftaren, att varje beslut om en indelningsändring skall föregås av ett sorgfälligt vägande av skäl och motskäl för den ifrågasatta regleringen. I detta syfte föreskriver lagen skyldighet för utredningsmannen och de instanser, som ha att handlägga dylika ärenden, att göra sig noggrant underrättad om parternas ståndpunkter och vad som från skilda håll kan anföras till stöd för dessa.

Interpellation ang. handläggningen av kommunala indelningsfrågor.

I nu förevarande fall ha några överläggningar angående den sedermera beslutade delningen av Spånga kommun icke förekommit. Kammarkollegiets utredningsman har icke sökt kontakt med Spånga kommunala organ eller inhämtat dessas mening. Duvbo municipalsamhälle med 2 200 invånare, som förutsatts överfört till Sundbybergs stad, har icke blivit hört, och samhället har alltså icke — lika litet som Spånga kommun — haft möjlighet att före förslaget framläggande taga ställning till de förutsättningar, under vilka indelningsändringen kunde komma att äga rum, trots att indelningslagen föreskriver rätt för kommun och kommundel att få tillfälle att vid utredningen uttala sig i ärendet. Några överläggningar mellan de berörda kommunerna ha icke heller i annan ordning kommit till stånd. Konungens befallningshavande har före avgivandet av begärt yttrande icke gjort sig närmare underrättad om parternas ståndpunkter eller tagit initiativ till förhandlingar mellan dem.

Det kan under sådana förhållanden med fog ifrågasättas, om förevarande ärende fått den allsidiga prövning, som gällande lag förutsätter. I statsrådet har ärendet behandlats allenast på grundval av det föreliggande förslaget och däröver inkomna remissyttranden. Spånga kommun och de av den föreslagna indelningsändringen närmast berörda kommundelarna ha ansett sig kunna ifrågasätta, huruvida alla på frågan inverkan- de omständigheter härigenom blivit till fullo beaktade. Kommunen anser sig i varje fall alltså böra efterlysa några övertygande skäl för en upplösning av en kommunal gemenskap, som ägt bestånd i mer än 700 år, mot de berörda kommunmedlemmarnas bestämda vilja.

Utredningsmannen och kammarkollegiet ha tydligen utgått från att Kungl. Maj:ts återremiss av indelningsärendet den 10 juli 1947 för vidare utredning av samtliga i ärendet uppkomna indelningsfrågor måste anses ha inneburit ett underkännande av kammarkollegiets vid detta tillfälle framförda mening, att något omedelbart behov av indelnings-

ändring utöver en sammanläggning av hela Spånga kommun med Stockholm icke påkallades. Kollegiet antyder i sitt nu avgivna utlåtande, att osäkerheten i åtskilliga på frågan inverkan- de omständigheter talar för att med frågan om Spångas delning borde anstå, men att, därest Kungl. Maj:t funne anledning att i detta sammanhang förordna om en reglering av gränserna mellan Stockholm, Spånga, Sundbyberg, Solna och Sollentuna, vissa skäl — dock icke av kvalificerad natur — talade för en delning av Spånga.

Därmed får denna indelningsfråga en räckvidd utöver den rent lokala. De närmast berörda kommunala organens och kommunmedlemmarnas mening beträffande en för dem så vital fråga som bevarandet av den kommunala enheten, har ansetts kunna åsidosättas allenast med hänvisning därtill, att kommunen i sin helhet kommer att sammanläggas med annan kommun. Hade en sådan sammanläggning icke varit förestående, hade delningsfrågan kommit i ett annat läge. Det är en allmän övertygelse inom socknen, att om frågan om införlivning av Spånga med Stockholm icke varit aktuell i detta sammanhang, skulle förslaget att dela socknen ansetts alltför svagt grundat och frågan härom icke värd utredning.

Sett mot bakgrunden av att en vittsyftande omreglering av den kommunala indelningen är nära förestående får denna fråga en betydande räckvidd. Får man av behandlingen av spångaärendet draga den slutsatsen, att i de fall då en kommun avses bli i sin helhet sammanlagd med annan kommun, kommunen därigenom mister sin rättskapacitet enligt indelningslagen och berövas möjligheten att påkalla den skärpta prövning av skälen för andra samtidigt uppdykande indelningsfrågor, som beröra kommunens område, en prövning, som lagen i vanliga fall föreskriver i de fall, då enighet i frågan icke kunnat åvägbringas mellan de berörda parterna? Om så är fallet, kan det med fog ifrågasättas, om icke gällande indelningslag är mogen för en översyn i syfte att få till

Interpellation ang. handläggningen av kommunala indelningsfrågor.

stånd regler, som bättre tillvarataga de allmänna och enskilda intressena av ett kommunalt medinflytande vid dessa frågors avgörande.

I nu förevarande ärende har denna fråga om den närmast berörda partens medverkan till indelningsändringen bragts till sin spets, därigenom att Spånga kommun ansett sig böra meddela Kungl. Maj:t, att kommunen framför en uppdelning av kommunens område föredroge att bestå i sin nuvarande omfattning med bibehållen självstyrelse.

När Kungl. Maj:t emellertid mot en bestämmd och enhällig folkmening inom kommunen likväl ansett sig böra förordna om en ändring av den kommunala indelningen, innebärande att dess område delades ut till de fyra grannkommunerna, har detta för kommunen och de närmast berörda kommundelarnas invånare tett sig som en oförståelig åtgärd. För kommunmedlemmarna har det i detta läge synts vara ett rimligt önskemål att åtminstone få en redovisning av de skäl, som förestavat beslutet.

Det må i detta sammanhang vara tillräckligt att hänvisa till en av invånarna i ett av de berörda samhällena nyligen, med anledning av Kungl. Maj:ts beslut, avgiven meningsyttring. Där heter det bl. a.: »Vi är lojala svenska medborgare, som är vana att respektera sakligt motiverade ställningstaganden var och hur vi än möter dem. Vi är medvetna om att ett *sakligt* motiv för en delning av Spånga kommun icke fanns för fjorton dagar sedan. Vi är även medvetna om att Kungl. Maj:t icke har någon skyldighet att offentligen motivera ett beslut. Vi kräver ändock i demokratiens namn att Kungl. Maj:t deklarerar det eller de sakskäl, som ligger till grund för tvångsdelningen av Spånga kommun och förnekandet av dess invånares självbestämmanderätt.»

Utöver vad nu sagts påkallar spångaärendet uppmärksamhet jämväl ur en annan synpunkt. Enligt den praxis, som utbildat sig inom kammarkollegiet — det statens organ, som har att svara för utredningar i indelningsärenden — äro

kollegiets tjänstemän oförhindrade att åtaga sig av kommun lämnat uppdrag att göra utredning i indelningsärenden, oaktat att dessa senare kunna bli föremål för kollegiets prövning eller att vederbörande tjänstemän till äventyrs kunna få som tjänsteallgigande att jämväl inom kammarkollegium göra i lagen föreskriven utredning i ärendet. Att denna dubbelställning kan inverka på de berörda kommunmedlemmarnas tilltro till utredningsmannens opartiskhet vid hans handläggning av ärendet inom kollegiet är uppenbart. Omsorgen om kollegiets anseende för oberoende och oväld synes under alla förhållanden motivera en omprövning av lämpligheten av denna ordning för ärendenas handläggning inom kollegiet, vilken icke torde stå i överensstämmelse med de arbetsmetoder, som eljest tillämpas inom de statliga verken.

Med hänsyn till vad jag sålunda anfört och då den nu aktuella indelningsfrågan torde ha intresse utöver de rent lokala, finner jag skäl att hemställa om kammarens tillstånd att till hans excellens herr statsministern få framställa följande interpellation:

1. Är hans excellens villig att införa kammaren lämna en redogörelse för de skäl, som legat till grund för Kungl. Maj:ts beslut att emot Spånga kommuns bestridande dela kommunen i fyra delar för att tillgodose angränsande kommuners utvidgningsanspråk?

2. Om hans excellens är villig att lämna en dylik redogörelse, är hans excellens då också villig att uttala sig om huruvida gällande indelningslag kan anses tillgodose kraven på en rättvis avvägning av det kommunala medinflytandet vid liknande indelningsärendens behandling? samt

3. Är hans excellens beredd att uttala sig om huruvida det nu tillämpade administrativa förfarandet vid de kommunala indelningsfrågornas handläggning inom kungl. kammarkollegium kan anses innebära tillräckliga garantier för en opartisk handläggning?

Det sålunda begärda tillståndet lämna-
des av kammaren.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 19, i anledning av väckt motion angående utredning av det nuvarande valsystemet i syfte att bereda större plats för s. k. personval;

statsutskottets utlåtanden:

nr 43, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disposition av vissa äldre anslag å sjätte huvudtiteln m. m.;

nr 44, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms stad angående vissa för järnvägsändamål avsedda markområden i Stockholm m. m.;

nr 45, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde;

nr 46, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående svenska kyrkans deltagande i Augustana-synodens 100-årsjubileum och Sveriges deltagande i pionjärjubileet i Amerikas förenta stater 1948;

nr 47, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49, i vad avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 48, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49, i vad avser finansdepartementets verksamhetsområde; samt

nr 49, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statlig kreditgaranti för lån åt den som genomgått polis-skola;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 28, i anledning av väckt motion om viss ändring av 9 § tredje stycket förordningen den 21 december 1945 om nöjesskatt;

nr 29, i anledning av väckt motion om tullfrihet för förtätade gaserna butan och propan;

nr 30, i anledning av väckta motioner om rätt för skattskyldig att vid taxering åtnjuta avdrag även i annan kommun än hemortskommunen;

nr 31, i anledning av väckta motioner angående skattefrihet för föräldrars eller anhörigas kostnader för barns studier vid högre läroanstalter; samt

nr 32, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utövandet av statens tobaksmonopol;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 22, i anledning av väckta motioner om skyldighet för innehavare av järnväg, som delar fastighets ägor, att hålla anordningar för övergång av järnvägen;

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tillägg till 72 § lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag;

nr 24, i anledning av väckt motion angående ändring av bestämmelserna i brandstadgan om fastställande av brandordningar för städerna m. m.;

nr 25, i anledning av väckt motion angående utredning om eventuellt införande av indexbundna kapital- och livförsäkringar av individuell natur; samt

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.;

jordbruksutskottets memorial nr 19, angående kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om statsbidrag till skogsvårdsstyrelsernas verksamhet; ävensom

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden:

nr 5, i anledning av väckt motion angående språklig granskning av vissa kommittéers förslag till lagtexter;

nr 6, i anledning av väckt motion om förenklade bestämmelser för val av ordinarie lärare i folkskolan;

nr 7, i anledning av väckt motion om

intensifiering av trafikundervisningen inom olika läroanstalter; samt

nr 8, i anledning av väckt motion om utredning angående samordnande av hälso- och sjukvårdsfrågor samt idrott, gymnastik och friluftsliv m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.35 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Tisdagen den 13 april.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Dubbelbesträffning genom domstol och administrativ myndighet.

Herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet NILSSON, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Lundgrens interpellation angående dubbelbesträffning genom domstol och administrativ myndighet, erhöll ordet och anförde: Herr talman! Med första kammarens tillstånd har dess ledamot herr Lundgren till statsrådet och chefen för justitiedepartementet framställt följande frågor:

Har herr statsrådet observerat den faktiska dubbelbesträffning, som ligger däri, att en person, som av domstol dömes för viss förseelse, dessutom av administrativ myndighet kan på grund av samma förseelse berövas av administrativ myndighet utfärdade tillstånd till viss näring eller dylikt?

Anser herr statsrådet, att denna faktiska dubbelbesträffning står i överensstämmelse med gällande rättsprinciper?

Interpellantens frågor äro visserligen så allmänt formulerade, att desamma kunna avse varje fall av administrativ påföljd utöver ett av domstol utdömt straff, men då interpellanten i sin motivering uteslutande uppehållit sig vid den dubbelbesträffning, som enligt hans mening ligger i körkortsindragning på grund av en begången förseelse, och då dessutom detta fall obestriddligen är det i praktiken vanligaste av den typ, som han i sin interpellation åsyftar, har mellan chefen för justitiedepartementet och

mig överenskommit, att svaret å interpellationen lämpligen bör lämnas från kommunikationsdepartementet. I anledning härav får jag anföra följande.

Gällande regler om indragning av körkort innehållas i motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936, 21 §. Deras slutliga utformning är resultatet av mångsidiga och omfattande förarbeten. Bestämmelser om utfärdande och indragning av körkort infördes nämligen första gången genom förordningen om automobiltrafik den 30 juni 1916, på grundval av förslag av särskilda utredningsmän och efter riksdagens hörande. Bestämmelserna omarbetades delvis år 1920 (kungl. förordning den 25 september 1920) samt ersattes av nya och utförligare stadganden i förordningen den 15 juni 1923 om motorfordon, vilka båda författningar tillkommo efter liknande förarbeten. Änjo omarbetades och kompletterades bestämmelserna i samma ordning före utfärdandet av motorfordonsförordningen den 20 juni 1930. I det betänkande av 1934 års vägtrafiksakkunniga, som ligger till grund för 1936 års proposition med förslag till nu gällande motorfordonsförordning och vägtrafikstadga, upptogs en förnyad diskussion om utformningen av reglerna för återkallande av körkort; denna diskussion upptar i betänkandet över nio sidor, i propositionen (nr 213) åtta sidor och i andra lagutskottets utlåtande (nr 55) nio sidor. Utskottet hade därvid att behandla även fem motioner i ämnet.

Denna redogörelse torde innefatta svar på vissa av interpellanten gjorda reflexioner. Interpellanten har gjort gällande, att befogenheten att beröva för trafiksäkerheten farliga personer rätten

Dubbelbestraffning genom domstol och administrativ myndighet.

att föra motorfordon borde överföras från administrativ myndighet till domstol, när det gäller av domstol för trafikförseelser dömda personer, eller att i varje fall ett samråd med domstolen bör äga rum. Interpellanten har vidare hävdad, att bestämmelserna i motorfordonsförordningen angående indragning av körkort äro så vagt formulerade, att ett betydande utrymme för olika meningar eller godtycke föreligger. Jag vill härtill endast anmärka, att det förfarande med avseende å körkortsindragningar, som stadgas i nu gällande bestämmelser, liksom ordalydelsen av samma bestämmelser, såsom av det föregående framgår, så många gånger dryftats och, på grundval av gjorda erfarenheter, så många gånger omformulerats av Kungl. Maj:t i samråd med riksdagen, att det förefaller fruktlöst att i detta sammanhang upptaga kammarens tid med en ny diskussion beträffande det av interpellanten väckta principiella spörsmålet, huruvida befogenheten att indraga körkort bör överflyttas från den myndighet, som utfärdar körkort, nämligen länsstyrelserna, till domstolarna, eller beträffande frågan, huruvida nuvarande regler i ämnet äro tillräckligt tydligt utformade. Det må erinras, att två kommittéer, nämligen 1945 års trafiksäkerhetskommitté och 1944 års trafikförfattningssakkunniga, också haft anledning att på grund av för dem meddelade direktiv granska nu gällande bestämmelser i ämnet och att det därför torde bli tillfälle att, om anledning därtill förekommer, upptaga frågan om en ny utformning av ifrågavarande bestämmelser, då nämnda kommittéers betänkanden skola upptagas till prövning.

Beslutanderätten i fråga om indragning av körkort ligger, såsom interpellanten erinrat, hos länsstyrelserna och, om besvär över länsstyrelses beslut anföres, hos Kungl. Maj:t i regeringsrätten. Interpellanten har efterlyst, huruvida någon enhetlig praxis utbildat sig hos de berörda myndigheterna vid avgörandet av dylika frågor. Med anledning härav får jag meddela följande.

I och för sig är givetvis den omstän-

digheten, att samtliga mål om indragning av körkort kunna besvärsvi av körkortsinnehavaren dragas under regeringsrättens prövning en viss garanti för att alltför stora differenser i rättstillämpningen icke skola uppkomma. Sannolikheten för att de 24 länsstyrelserna och överståhållarämbetet på grundval av regeringsrättens praxis skola kunna åstadkomma enhetlighet, såvitt detta över huvud är möjligt, är åtminstone lika stor som för att domstolarna vid avgörandet av exempelvis rattfylleri- och andra trafikmål skola kunna åstadkomma ett enhetligt bedömande på grundval av hovrätternas eller högsta domstolens praxis. Emellertid ha sedan lång tid tillbaka särskilda åtgärder vidtagits för att hos länsstyrelserna befrämja sådan enhetlighet i rättstillämpningen, som av interpellanten efterlyses. Vid ett landshövdingemöte år 1934 höll dåvarande föredraganden i regeringsrätten ett föredrag om regeringsrättens praxis i detta ämne. I samband därmed utdelades till samtliga länsstyrelser en sammanställning av regeringsrättens utslag i samtliga dittills från och med år 1929 avgjorda mål om indragning av körkort eller trafik kort, i vilken sammanställning målen med hänsyn till grunden för indragningen indelats i nio grupper. Redan dessförinnan hade en redogörelse för samma praxis lämnats i tryck genom en uppsats i ämnet av samme föredragande i Nordisk Administrativ Tidsskrift år 1933. År 1938 lämnades en kompletterande redogörelse genom en av dåvarande föredraganden i regeringsrätten författad, i regeringsrätten genomsedd uppsats angående nyare praxis i fråga om indragning av körkort, vilken uppsats inflöt i Förvaltningsrättslig Tidskrift 1938. Denna uppsats följdes året därpå, 1939, av en ny uppsats angående trafik kort av samma föredragande i samma tidskrift. Under år 1946 gjordes ånyo inom regeringsrätten och utdelades till samtliga länsstyrelser en ny förteckning över de i regeringsrätten under den senaste treårsperioden handlagda mål angående indragning av körkort och trafik kort. Vid en av inrikes-

Dubbelbestraffning genom domstol och administrativ myndighet.

departementet den 18—21 november 1947 anordnad studiekonferens för länsstyrelsetjänstemän hölls slutligen ett föredrag beträffande praxis i fråga om indragning av körkort och återbekommande av körkort, vilket föredrag inom kort torde bli tillgängligt i tryck.

Interpellanten har påpekat, att indragningen av ett körkort kan för en yrkeschaufför medföra utomordentligt allvarliga konsekvenser genom att både han och hans familj berövas sina existensmedel. I detta påpekande har interpellanten otvivelaktigt rätt; men det skulle säkerligen vara att underskatta omdömet hos de rättstillämpande myndigheterna, om man förutsatte, att denna synpunkt icke skulle även hos dem skänkas tillbörligt beaktande. I en av andra lagutskottet år 1936 citerad motion i ämnet påpekades, att körkortets indragning även för kortare tid är en synnerligen allvarlig angelägenhet för den enskilde individen. Ofta vore försörjningsmöjligheten helt beroende av körkortet. I det föredrag, som hölls i november 1947 vid den förut omnämda studiekonferensen för länsstyrelsetjänstemän, framhölls också bl. a., att det allmänna, av trafiksäkerhetskravet uppburna intresse av att en person, som felat, berövas möjligheten att föra motorfordon, ofta kommer i strid med personliga intressen. Så sker i det otal fall, i vilka körkortsinnehavet utgör en nödvändig förutsättning för vederbörandes försörjning. Föredragshållaren påpekade vidare, att man i dessa fall ofta har särskilda skäl att räkna med att vederbörande skall låta sig rätta utan återkallelse och därför kan tillgripa varning, när detta går för sig enligt lagen.

Interpellanten har även påtalat det förhållandet, att en person, som berövat sitt körkort på viss tid, icke har någon som helst säkerhet för att efter denna tid återfå rätten att föra bil. Det kan, framhåller interpellanten, lika gärna dröja både tre och fyra månader, beroende på de administrativa myndigheternas godtycke eller expeditiohastighet.

Vad interpellanten i detta avseende

anfört tyder på en missuppfattning av innebörden av körkortsindragningen. Att en viss indragningstid fastställts, innebär icke och får icke innebära, att vederbörande efter utgången av denna tid skulle automatiskt återfå sitt körkort. Det innebär närmast, att en viss minimitid fixerats, efter vars utgång frågan om förarens rätt att ånyo erhålla körkort må, på ansökan av föraren, upptagas till prövning. Uppenbarligen är effektiviteten i hela systemet med återkallelse av körkort i hög grad beroende av att frågor om återbekommande av körkort och utfärdande av nytt körkort behandlas med den största omsorg. I det stadgande, 21 § 2 mom. motorfordonsförordningen, som närmare reglerar förfarandet vid ansökan om återbekommande av körkort eller om utfärdande av nytt körkort, preciseras därför också vilka intyg som skola biläggas ansökningen, med tillägg att det är länsstyrelsen obetaget att i varje fall, där så provas nödigt, oavsett tiden för återkallelsen, infordra övriga handlingar, som skola åtfölja ansökan om erhållande av körkort första gången.

I detta sammanhang må erinras, att två motionärer vid 1936 års riksdag ansågo det otillfredsställande, att av polismyndighet utfärdat lämplighetsintyg för ansökan om nytt körkort eller återbekommande av körkort endast skulle — såsom i propositionen föreslogs och såsom nu gällande bestämmelser i ämnet föreskriva — avse tid efter begående av den förseelse, som givit anledning till körkortets indragning. Motionärerna framhöllo med avseende härpå, att det ofta torde inträffa, att polismyndigheten i hemorten förvärvat kännedom om åtskilliga omständigheter rörande förarens levnadssätt före körkortsindragningen, vilka icke varit kända av länsstyrelsen, då den haft att besluta om körkortsindragningen. Det syntes vara önskvärt, att hänsyn kunde tagas till dylika omständigheter, om de voro av väsentlig betydelse. Den vägledande synpunkten borde givetvis vara, att vederbörande förare icke finge beviljas rätt att föra motorfordon, förrän han genom ändrad

Dubbelbesträffning genom domstol och administrativ myndighet.

livsföring under relativt lång tid skapat någorlunda säkra garantier för att han icke på nytt komme att äventyra trafik-säkerheten.

Andra lagutskottet framhöll med anledning härav, att länsstyrelsernas prövning av frågan om återlämnande av körkort efter utfärdande av nytt körkort i flertalet fall torde kunna inskränkas till att avse endast tiden efter begående av den förseelse, som givit anledning till körkortets indragning. I mera svårartade fall syntes emellertid denna prövning böra omfatta en längre tidrymd än vad sålunda angivits. Enligt utskottets mening borde länsstyrelserna även efter utfärdandet av en motorfordonsförordning med det av Kungl. Maj:t föreslagna innehållet vara oförhindrade att vid prövning av frågor om återbekommande av körkort eller utfärdande av nytt körkort taga hänsyn till förhållanden, som ligga i tiden före den förseelse, som föranlett körkortsindragningen, med den begränsning, som följer av bestämmelsen, att avseende icke må fästas vid förseelse, vilken antecknats i körkortsregistret mer än två år före begäendet av den förseelse, som givit anledning till att frågan om körkortets återkallelse upptagits till prövning.

Det av interpellanten anmärkta förhållandet, att den tid, inom vilken den sökande efter utgången av tiden för indragningen av körkortet erhåller besked från länsstyrelsen om återfåendet av körkortet, kan växla, torde tillräckligt förklaras av nyss anförda omständigheter. Även om sökanden icke själv är vållande till dröjsmål med ärendets avgörande genom att icke ingiva fullständiga ansökningshandlingar, så måste i många fall den utredning, som länsstyrelsen före meddelandet av sitt beslut har att företaga och som förutsättes i gällande bestämmelser, taga viss tid i anspråk.

Jag torde genom vad nu anförts hava i det väsentliga belyst de synpunkter, som interpellanten anført i motivering- en till sin interpellation, och återkommer slutligen till de frågor, i vilka interpellationen utmynnar. Interpellanten

frågar, huruvida jag observerat den faktiska dubbelbesträffning, som ligger däri, att en person, som av domstol dömes för viss förseelse, dessutom av administrativ myndighet kan på grund av samma förseelse berövas av administrativ myndighet utfärdade tillstånd till viss näring eller dylikt, samt huruvida jag anser, att denna faktiska dubbelbesträffning står i överensstämmelse med gällande rättsprinciper.

Det torde till en början vara nödvändigt erinra, att sådant återkallande av körkort eller trafik kort, som interpellanten närmast äsyftar, i och för sig givetvis icke är att anse såsom ett straff, som ådömes vederbörande motorfordonsförare utöver en av domstol ådömd besträffning. Återkallelsen innebär i stället en i samhällets intressen vidtagen skyddsåtgärd, föranledd av att föraren visat sig icke vara i besittning av de kvalifikationer för framförande av motorfordon, som han vid erhållande av körkort eller trafik kort förutsattes äga. Det allmänt kända förhållandet, att en trafikförseelse kan på en gång föranleda såväl straff som återkallelse av körkort eller trafik kort, har jag givetvis icke kunnat undgå att observera, särskilt som ju tillämpningen av motorfordonsförordningen och förordningen om yrkesmässig automobiltrafik i väsentliga delar ankommer på kommunikationsdepartementet. Med hänsyn till återkallelsens nyss anförda karaktär av skyddsåtgärd kan jag emellertid icke finna, att densamma skulle i och för sig vare sig innebära en dubbelbesträffning eller stå i strid mot gällande rättsprinciper, och detta även i det fall, då återkallelsen följer efter och är föranledd av en av domstol behandlad trafikförseelse. Det är uppenbart, att en återkallelse i många fall kan, såsom förut framhålits, bliva ytterst kännbar för individen; men det är vid prövning av frågan, huruvida återkallelse bör ske, icke allenast hans intressen som komma i betraktande. Samhället kan icke giva avkall på sin befogenhet att till skydd för trafiksäkerheten återkräva rätten att föra motorfordon från den, som visat sig icke

Dubbelbestraffning genom domstol och administrativ myndighet.

hava förutsättningar att begagna denna rätt.

Jag torde emellertid slutligen böra understryka vad som redan från början inledningsvis framhållits, nämligen att mitt nu lämnade svar närmast anknyter till det konkreta fall, som interpellanten i sin motivering berört, nämligen till lämpningen av gällande bestämmelser om återkallelse av körkort och trafik-kort. Jag har därmed ingalunda velat bestrida, att frågan, huruvida dubbelbestraffning på andra områden förekommer, kan innefatta ett problem, som för-tjänar allvarligt övervägande. Att disku-tera detta problem helt allmänt utan att anknyta det till något speciellt område av rättslivet skulle emellertid föra för långt och innefatta spörsmål, som vä-sentligen falla utanför mitt verksam-hetsområde. Jag har därför ansett mitt svar böra begränsas på sätt som nu skett och som även interpellanten i sin mo-tivering synes hava avsett.

Herr LUNDGREN: Herr talman! Jag ber att till herr statsrådet få framföra mitt tack för det mycket uttömmande och klarläggande svaret på min interpellation. Likaså ber jag att få tacka statsrådet för att svaret lämnats på en dag, då jag kunde vara närvarande i kammaren, och för jag på förhand fått taga del av statsrådets svar.

Statsrådets svar ger mig anledning till några korta kommentarer. Inledningsvis vill jag erinra om att min fråga hade ett betydligt vidare syfte än att avse endast körkortsindragningen. Jag frågade nämligen, om statsrådet observerat den faktiska dubbelbestraffning som ligger däri, att en person, som av domstol dömes för viss förseelse, dessutom av administrativ myndighet kan på grund av samma förseelse berövas av administra-tiv myndighet utfärdat tillstånd till nä-ring eller dylikt. Detta var anledningen till att jag riktade min fråga till statsrådet och chefen för justitiedepartementet, och jag beklagar att jag genom att i min motivering uteslutande tala om körkorts-indragningar misslett statsrådet på den-na punkt.

Jag känner väl till att frågan om in-dragning av körkort och de former, enligt vilka detta bör ske, vid upprepade tillfällen har varit föremål för statsmak-ternas prövning, och jag är fullt med-veten om att de administrativa myndig-heterna måste äga möjlighet att beröva för trafiksäkerheten farliga personer rät-ten att föra motorfordon. Men jag kan icke komma ifrån att denna rätt i prak-tiken kommer att innebära något som man kan kalla en klasslagstiftning. Den gör det därför att en indragning av till-stånd att föra bil träffar en ekonomiskt mindre bärkraftig person, som är yrkes-verksam inom bilismen, betydligt hår-dare än den träffar en person, som har annan huvudsaklig sysselsättning. Detta är särskilt fallet, om man vid indragning-arna av körkort handlar schematiskt och icke tager hänsyn till vederbörandes yr-ke, och jag har för min del en känsla av att så i viss mån är fallet. Härtill kom-mer ytterligare en sak, nämligen att de administrativa myndigheterna måste dö-ma uteslutande med ledning av handling-arna i ärendet, under det att en domstol i regel får en personlig uppfattning av den åtalade.

Statsrådet framhöll i sitt svar, att be-stämmelserna om indragning av körkort vid upprepade tillfällen ändrats. Detta talar enligt min uppfattning möjligen för att dessa bestämmelser icke äro fullt lyckligt formulerade.

Jag är, såsom jag också framhållit i interpellationen, väl medveten om att in-dragningen av körkort icke är något straff i vanlig mening, utan endast en skyddsåtgärd som samhället måste vid-taga för att i vissa fall skydda sig för olämpliga bilförare, som på grund av sitt uppträdande kunna beräknas vålla faror både för sig själva och för andra. För den enskilde innebär emellertid in-dragningen av körkort i praktiken, om han för sin utkomst är beroende av att föra bil, en extra och högst avsevärd skärpning av straffet, då det hindrar hans försörjning och svårigheterna att byta yrke alltid äro stora.

Som jag inledningsvis nämnde, hade min interpellation ett vidare syfte än

Dubbelbestraffning genom domstol och administrativ myndighet.

att endast avse körkortsindragning. Jag vill emellertid icke närmare gå in på den delen av problemet, då interpellationen icke besvarades av justitieministern, men jag vill icke underlåta att erinra om ett ärende, som tidigare diskuterades i denna kammare efter en interpellation av herr Herlitz år 1945. I syfte att på vinst och förlust indriva en, såsom det sedermera genom rättegång visats, oberättigad fordran föranledde kontrollstyrelsen livsmedelskommissionen att avstänga ett företag från tilldelning av råmaterial, av vilket det för sin fabriksrörelse var beroende, så att det var tvunget att — visserligen under protest — betala till kontrollstyrelsen den begärda summan. I detta fall har alltså den administrativa myndigheten indragit en licens för ett företag i syfte att indriva en, såsom det sedermera visade sig, oberättigad fordran.

I detta liksom i andra fall är det enligt min uppfattning nödvändigt att skilja mellan anklagad och dömd. Först sedan en person av domstol blivit dömd för en förseelse, bör han betraktas såsom skyldig. Det förefaller, som om vissa administrativa myndigheter betrakta en person såsom skyldig, blott en anklagelse har rests mot honom.

Jag skall emellertid, herr talman, icke vidare gå in på denna sak, utan jag vill sluta med att än en gång framföra mitt tack till statsrådet för det lämnade svaret.

Herr HOLMBÄCK: Herr talman! Herr statsrådet har enligt min mening på ett utomordentligt förtjänstfullt sätt besvarat den förevarande interpellationen. Värdet av svaret förhöjdes ytterligare därav, att det framfördes på ett sådant sätt, att man verkligen uppfattade dess innehåll.

Vad som uppkallade mig att begära ordet var, herr talman, herr Lundgrens yttrande, att administrativa myndigheter stundom betraktade en anklagad person såsom redan dömd. Jag tror icke, att detta påstående är berättigat. Inte heller torde den parallell, som herr Lundgren drog med det fall som föranledde

herr Herlitz att framställa en interpellation här i kammaren för ett par år sedan, vara bärande. Jag vill, herr talman, dessutom påpeka, att det i motorfordonsförordningen står direkt utsagt, att då motorförare hotas att drabbas av körkortsindragning på grund av en förseelse, som är föremål för domstols prövning, får i princip vederbörande länsstyrelse icke indraga hans körkort, förrän domstolen har fällt sin dom.

Justerades protokollen för den 6 och den 7 innevarande månad.

Herr statsrådet Nilsson avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 198, angående godkännande av en mellan Sverige och Finland träffad överenskommelse rörande varuutbytet;

nr 200, angående statsbidrag till bygande av fiskehamnar m. m.;

nr 202, angående anslag till utbildning av tandläkare m. m.;

nr 203, angående anslag för budgetåret 1948/49 till universitetssjukhusen; samt

nr 204, med förslag till förordning med provisoriska bestämmelser om investeringsfond för ersättande av normallager, m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 190, angående omorganisation av justeringsväsendet m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 201, med förslag till vissa ändringar i gällande tulltaxa, m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott den av herr Domö m. fl. väckta motionen, nr 342, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet.

Föredrogos och bordlades ånyo konstitutionsutskottets utlåtande nr 19, statsutskottets utlåtanden nr 43—49, bevillningsutskottets betänkanden nr 28—32, första lagutskottets utlåtanden nr 22—26, jordbruksutskottets memorial nr 19 samt första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden nr 5—8.

Föredrogos och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 198, 200 och 202—204.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 343, av herr Nilsson, Bror, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet;

nr 344, av herr Sundelin m. fl., i an-

ledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet; nr 345, av herrar Sundelin och Osvald, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lantarbetstidslag;

nr 346, av herr Niklasson och herr Nilsson, Bror, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lantarbetstidslag; samt

nr 347, av herr Isaksson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lantarbetstidslag.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.30 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Onsdagen den 14 april.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Företogs val av dels sex revisorer för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, dels ock sex suppleanter för dessa revisorer; och befunnos efter valförrättningens slut följande ledamöter av riksdagens första kammare hava blivit utsedda till

revisorer:

fröken Andersson, Ebon

M. I.,

med 88 röster,

herr Andersson, Gustav

Emil,

» 88 » ,

» Björkman, P. Gus-

taf,

» 88 » ,

» Karlsson, K. Gustaf,

» 88 » ,

» Norman, David R.,

» 88 » ,

» Pauli, Ivan H. E.,

» 88 » ,

suppleant för fröken Andersson:

herr Lundqvist, Ragnar, med 88 röster,

suppleant för herr Andersson:

herr Gustavson, John A., med 88 röster,

suppleant för herr Björkman:

herr Sundberg, Carl G., med 88 röster,

suppleant för herr Karlsson:

herr Johanson, Karl Au-

gust,

med 88 röster,

suppleant för herr Norman:

herr Sjö Dahl, H. L. Ed-

gar,

med 88 röster,

suppleant för herr Pauli:

herr Forslund, J. Albert, med 88 röster.

Anställdes val av tjugufyra valmän för anställande av föreskrivna val av dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till valmän utsedda:

Om beredande av större plats för s. k. personval.

herr Andersson, Elon,	med 73 röster,	Föredrogs och hänvisades till utrikesutskottet Kungl. Maj:ts proposition
» Anderson, Gustaf Iwar,	» 73 » ,	nr 198, angående godkännande av en
» Bergh	» 73 » ,	mellan Sverige och Finland träffad överenskommelse rörande varuutbytet.
» Björkman	» 73 » ,	
» Branting	» 73 » ,	
» Ekman	» 73 » ,	
» Elofsson, Gustaf,	» 73 » ,	Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:
» Eriksson, Carl Edmund,	» 73 » ,	nr 200, angående statsbidrag till byg- gande av fiskehamnar m. m.;
» Gustavson	» 73 » ,	nr 202, angående anslag till utbild- ning av tandläkare m. m.; samt
» Johansson, Johan Bernhard,	» 73 » ,	nr 203, angående anslag för budget- året 1948/49 till universitetssjukhusen.
» Johanson, Karl August,	» 73 » ,	
» Karlsson, Gottfrid,	» 73 » ,	
» Lindblom	» 73 » ,	
» Lindström, Rickard,	» 73 » ,	Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition
» Ljungdahl	» 73 » ,	nr 204, med förslag till förordning med
» Mannerskantz	» 73 » ,	provisoriska bestämmelser om investe- ringsfond för ersättande av normalla- ger, m. m.
» Näsgård	» 73 » ,	
» Olsson, Oscar,	» 73 » ,	
» Sjödahl	» 73 » ,	
» Söderkvist	» 73 » ,	Föredrogs och hänvisades till be- handling av lagutskott nedannämnda
» Wahlmark	» 73 » ,	motioner:
» Velander	» 73 » ,	nr 343, av herr Nilsson, Bror, m. fl., i
» Wistrand	» 73 » ,	anledning av Kungl. Maj:ts proposition
» Åkerberg	» 73 » ,	med förslag till lag om inskränkning i

Företogs val av tio suppleanter för kammarens valmän för anställande av föreskrivna val av dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till suppleanter för kammarens ifrågavarande valmän utsedda:

herr Nilsson, Ernst Hjalmar,	med 67 röster,
» Krügel	» 67 » ,
» Nordenson	» 67 » ,
» Olsson, Karl Johan,	» 67 » ,
» Åman	» 67 » ,
» Löthner	» 67 » ,
» Andersson, Birger,	» 67 » ,
» Andersson, Lars,	» 67 » ,
» Sundelin	» 67 » ,
» Wehtje	» 67 » ,

sedan ordningen dem emellan blivit ge-
nom lottning bestämd.

Om beredande av större plats för s. k. personval.

Föredrogs ånyo konstitutionsutskottets utlåtande nr 19, i anledning av väckt motion angående utredning av det nu-

Om beredande av större plats för s. k. personval.

varande valsyste­met i syfte att bereda större plats för s. k. personval.

I en inom första kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 105, av herr *Persson, Karl*, hade hem­ställt, att riksdagen måtte an­hålla om skyndsam utredning av det nuvarande valsyste­met i syfte att bereda större plats för s. k. personval i enlighet med vad i motionen anförts.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att förevarande motion icke måtte till nå­gon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr **PERSSON, KARL**: Herr talman! Som motionär i denna fråga skall jag be att få taga kammarens tid i anspråk ett par minuter.

Jag skall inte kritisera konstitutions­utskottet för att det har avstyrkt motio­nen. Ett konstitutionsutskott bör väl vara konservativt. Det är kanske riktigt, att det håller hårt på det bestående och en­dast ger efter för mycket starka skäl. Detta är kanske riktigt med hänsyn till att landets konstitution bör vila på så solid grund som möjligt. Men å andra sidan böra väl inte utskottets principer härvidlag vara så benhårda, att det inte kan kosta på sig något som helst erkän­nande av att de i motionen föreslagna ändringarna i något avseende skulle kunna innebära en förbättring av den nuvarande valmetoden.

Annars tycker man, att den föreslag­na ordningen — att valmännen skulle få pricka för den kandidat, som de i första hand önska vald — borde vara att föredraga framför det nuvarande syste­met, där det är partiet som bestäm­mer vilka kandidater som skola place­ras först och således i första hand bli valda. Partierna själva ha ju för övrigt mer och mer erkänt det berättigade i denna princip genom att anordna prov­val eller företaga mer eller mindre bristfälliga gallupundersökningar för att utröna just hur väljarna ställa sig till personvalen.

Konstitutionsutskottet skriver, »att det bleve vanskligt att utforma regler

för röstsammanräkningen och att denna i varje fall måste bli­va svåröverskåd­lig». Detta vågar jag bestrida. Det bleve ju precis på samma sätt som nu, då det gällde att bestämma antalet platser för partier och karteller. Det vore först då det gällde att bestämma de inom de olika partierna valda personerna, som det bleve den ändringen, att det inte bleve de, som partierna satt främst, som ovillkorligen bleve valda, utan de, som det största antalet väljare prickat för. Den, som hade fått de flesta väljarnas röster, ginge in först o. s. v., och de, som kommo närmast därefter i väljar­nas gunst, bleve suppleanter. Det kunde väl inte erbjuda någon större svårighet vare sig att utforma reglerna här­för eller att efter valen utföra beräk­ningarna.

Om konstitutionsutskottet däremot med »svåröverskådlig» menar, att det bleve svårare att i förväg räkna ut vilka som skulle bli valda, kan jag i någon mån ge utskottet rätt, fastän det säkerligen inte skulle äga rum några stora omkastningar i jämförelse med det nuvarande syste­met. Säkerligen skulle då som nu personer, som tidigare gjort sig kända genom av valmännen gillat arbete, få deras förnyade förtro­ende.

I ett fall skulle ändringen säkerligen betyda en förenkling, nämligen i fråga om antalet listor. En annan sak, som också förtjänar påpekas i detta sam­manhang, är att ändringen skulle kom­ma att bidra till ett livligare delta­gande i valen, då valmännen ju inte bara såsom nu finge rösta på ett parti, utan åtminstone i någon mån — de som så önskade — själva finge vara med och bestämma vilka personer som skulle bli valda.

Trots att jag både innan jag lämnade motionen och senare har fått bevis för att förslaget önskas genomfört av stora grupper bland valmännen ute i bygder­na, så anser jag det nu meningslöst att mot ett enigt utskott yrka bifall till mo­tionen. Jag skall alltså inte göra det, men jag tror mig i stället kunna lova, att motionen i en eller annan form åter-

Anslag till deltagande i Augustana-synodens 100-årsjubileum m. m.

kommer under kommande år. Alldeles så lätt tror jag inte att utskottet i längden kommer ifrån problemet som det har gjort i år.

Herr KARLSSON, GOTTFRID: Herr talman! Då den föregående ärade talar inte framställde något yrkande, hade det kanske inte varit nödvändigt för mig att ta ordet, men jag kan inte underlåta att ändå med några ord beröra den motion som här föreligger.

Den ärade motionären har med sitt förslag velat få till stånd ett enklare valsystem än det vi nu ha, samtidigt som han velat göra det möjligt för väljarna att rösta på person. I det hänseendet har han i sin motion framfört olika uppslag. Man skulle ha en lång lista, där samtliga kandidater vore uppsatta, och så skulle valmännen få sätta ett nummer eller ett märke framför den kandidat, på vilken de önskade rösta. Utskottet förmenar, att det system, som vi för närvarande ha, ger valmännen lika stora möjligheter att ange vilka personer de önska rösta på. Är det någon, som man inte vill ge sin röst, så finns det ju möjlighet att stryka det namn på valsedeln, som man inte gillar.

Den ärade motionären har också sagt något om att man på detta sätt skulle komma ifrån partiröstningen. Men han säger samtidigt i sin motion, att en väljare, som inte finner någon av de uppställda kandidaterna acceptabel, ändå bör kunna rösta på partiet och att en sådan röst skulle tillfalla partiet utan att någon av de på valsedeln uppsatta kandidaterna skulle få del av den rösten vid placeringen. Den tankegången strider enligt mitt förmenande helt emot motionens tankegång i övrigt — alltså att valet bör vara ett personval. Vi ha inom utskottet inte kunnat fatta, att det förslag, som här föreligger, skulle vara mera ägnat att ge utrymme för personröstning än det system, som vi för närvarande ha — den ärade motionären må sedan kalla denna ståndpunkt konservativ eller inte.

Vi ha sökt ur sakliga synpunkter be-

döma på vilket sätt man, om det anses önskvärt, skulle kunna åstadkomma en bättre ordning än den nuvarande. Men den motion, som här föreligger, kan enligt mitt förmenande inte ligga till grund för en förändring i det syfte, som motionären har angivit.

Den ärade motionären säger, att han skall komma tillbaka. Det må nu vara hans ensak, om han vill göra det. Kommer motionen tillbaka i ungefär samma skick som i år, så lär den väl också komma att röna samma öde som årets motion har rönt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 43, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disposition av vissa äldre anslag å sjätte huvudtiteln m. m.;

nr 44, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms stad angående vissa för järnvägsändamål avsedda markområden i Stockholm m. m.; och

nr 45, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Anslag till deltagande i Augustana-synodens 100-årsjubileum m. m.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtande nr 46, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående svenska kyrkans deltagande i Augustana-synodens 100-årsjubileum och Sveriges deltagande i pionjärjubileet i Amerikas Förenta Stater 1948.

Anslag till deltagande i Augustana-synodens 100-årsjubileum m. m.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i proposition nr 173 framlagda förslag hade utskottet i förevarande utlåtande hemställt, att riksdagen måtte å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 under tredje huvudtiteln såsom reservationsanslag anvisa

a) till Svenska kyrkans deltagande i Augustana-synodens 100-årsjubileum 56 000 kronor;

b) till Sveriges deltagande i pionjärsjubileet i Amerikas Förenta Stater 1948 165 000 kronor.

Herr STEN: Herr talman! Att jag har begärt ordet i denna fråga har inte något samband med den vid utlåtandet fogade reservationen. Om den, såsom man kan ha anledning att förmoda, innebär några betänkligheter i frågan om pengarna, så är jag inte reservantens meningsfrände, utan i fråga om anslaget ansluter jag mig helt och hållet till Kungl. Maj:ts och utskottets förslag.

Däremot kan jag inte underlåta att anföra några synpunkter beträffande sammansättningen av de bägge delegationer som detta ärende gäller. Det är ju, såsom kammarens ledamöter finna, fråga om två olika jubileer. När det gäller det ena av dem, nämligen Augustana-synodens 100-årsjubileum, har en kommitté, som förberett saken, föreslagit tillsättande av en delegation, bestående av två biskopar, två professorer och två kyrkoherdar, men ingenting därutöver. Jag finner det ganska anmärkningsvärt att man inte har kunnat nöja sig med att låta dessa tre kategorier representeras av vardera en delegat, varigenom man hade kunnat bereda plats även åt representanter för det meniga folket. Vi ha ju hundratals kyrkvårdar i det här landet — även med språkkunskaper, om så skulle erfordras — som mycket väl skulle kunna vara representativa i det här sammanhanget, och man skulle ju med det arrangemang, som jag nämnde, också kunnat få plats för en manlig och en kvinnlig representant för vad man brukar kalla kyrkofolket. Man har, såvitt jag kan finna, inte sökt få fram någon

representation för de bygder och de skikt, som dessa pionjärer på det kyrkliga området i Förenta staterna ha utgått ifrån.

Jag kom att intressera mig för saken därför, att jag för några månader sedan fick klart för mig att det meniga folket inte saknar intresse för sådana här saker. Det var vid ett föredrag, som jag höll i Hassela i norra Hälsingland vid ett folkrörelsejubileum. Nykterhetsrörelsen hade verkat där i 65 år i höstas och fackföreningsrörelsen i 40, och jag nämnde i mitt föredrag några av de märkesmän på dessa områden, som hade utgått ifrån norra Hälsingland: pastor Anders Wiberg, som var en av baptismens märkesmän, goodtemplarordens svenske grundläggare Olof Bergström och några andra. Då jag steg ned från talarstolen efter föredraget, kom en bonde fram till mig — det var för resten en av Arthur Engbergs bröder — och sade: »Du kunde ju mycket väl också ha nämnt en man, som har utgått från en av skogsbyarna här i Hassela och som har varit president i Augustana-synoden — jag minns nu inte, om han var stiftaren, den förste presidenten, eller inte. Jag menar, att en sådan representant för det meniga svenska folket ju mycket väl skulle ha kunnat komma i fråga i ett sådant här sammanhang.

När det gäller det andra jubileet, som avser sekelminnet av de första svenska emigranternas ankomst till Mellersta västern och av den svenska insatsen i övre Mississippidalens uppodling och fortsatta utveckling, har det också varit en kommitté som har förberett det svenska deltagandet — en ganska stor kommitté för övrigt. Den har föreslagit att det skall sändas en representant för kungahuset, en för regeringen och dessutom fem andra, och sammansättningen skulle i denna del »återspegla olika sidor av svenskt samhällsliv». Det är en riktig grundsats, men när kommittén har försökt förverkliga denna tanke, har den gjort på det sättet, att den som delegater har föreslagit dels några av sina egna ledamöter, dels några andra representanter för vad man brukar kalla Or-

Anslag till deltagande i Augustana-synodens 100-årsjubileum m. m.

ganisations-Sverige. Jag har naturligtvis all aktning för Organisations-Sverige — jag tillhör själv några av folkrörelserna, och jag är funktionär i en av dem — men jag tycker inte att organisationerna äro representativa just i ett sådant här sammanhang. Det är ganska anmärkningvärt att man inte har eftersträvat att i denna delegation få med någon representant för den jordbrukarbefolkning och den lantarbetarbefolkning, som ha rekryterat emigrationen både i allmänhet och i detta speciella fall. Jag finner det med andra ord anmärkningsvärt, även när delegationen har en så begränsad omfattning som här, att man icke låter den innesluta någon svensk bonde eller någon svensk arbetare.

Det är endast detta, herr talman, som jag har velat anföra. Beträffande själva saken yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Häri instämde herr *Nilsson, Bror*.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu ifrågavarande utlåtandet hemställt.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 47, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49, i vad avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 48, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49, i vad avser finansdepartementets verksamhetsområde; samt

nr 49, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statlig kreditgaranti för lån åt den som genomgått polisskola.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 28, i anledning av väckt motion om viss ändring av 9 § tredje stycket förordningen den 21 december 1945 om nöjesskatt;

nr 29, i anledning av väckt motion om tullfrihet för förtätade gaserna butan och propan;

nr 30, i anledning av väckta motioner om rätt för skattskyldig att vid taxering åtnjuta avdrag även i annan kommun än hemortskommunen;

nr 31, i anledning av väckta motioner angående skattefrihet för föräldrars eller anhörigas kostnader för barns studier vid högre läroanstalter; samt

nr 32, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utövandet av statens tobaksmonopol.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo första lagutskottets utlåtanden:

nr 22, i anledning av väckta motioner om skyldighet för innehavare av järnväg, som delar fastighets ägor, att hålla anordningar för övergång av järnvägen;

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tillägg till 72 § lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag;

nr 24, i anledning av väckt motion angående ändring av bestämmelserna i brandstadgan om fastställande av brandordningar för städerna m. m.;

nr 25, i anledning av väckt motion angående utredning om eventuellt införande av indexbundna kapital- och livförsäkringar av individuell natur; samt

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av jordbruksutskottets memorial nr 19, angående

Om upprättande av ett hälsovårdsdepartement m. m.

kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om statsbidrag till skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, godkändes den i detta memorial föreslagna voteringspropositionen.

Vid ånyo skedd föredragning av första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 5, i anledning av väckt motion angående språklig granskning av vissa kommittéers förslag till lagtexter, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt;

och skulle jämlikt § 63 riksdagsordningen detta beslut genom utdrag av protokollet delgivas andra kammaren.

Vid förnyad föredragning av första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, i anledning av väckt motion om förenklade bestämmelser för val av ordinarie lärare i folkskolan, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt;

och skulle jämlikt § 63 riksdagsordningen detta beslut genom utdrag av protokollet delgivas andra kammaren.

Vid ånyo skedd föredragning av första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 7, i anledning av väckt motion om intensifiering av trafikundervisningen inom olika läroanstalter, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Om upprättande av ett hälsovårdsdepartement m. m.

Föredrogs ånyo första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 8, i anledning av väckt motion om utredning angående samordnande av hälso- och sjukvårdsfrågor samt idrott, gymnastik och friluftsliv m. m.

I en inom första kammaren väckt, till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 211, hade herrarna *Öhman* och *Linderot* hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t

hemställa om utredning angående ett samordnande av hälso- och sjukvårdsfrågor samt idrott, gymnastik och friluftsliv och om lämpligheten av upprättandet av ett hälsovårdsdepartement, under vilket handläggningen av dessa frågor skulle förenas.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att motionen I: 211 icke måtte föranleda någon första kammarens åtgärd.

Herr NORLING: Herr talman! I den motion det här gäller har man hemställt om utredning angående samordning av såväl hälso- och sjukvårdsfrågor som idrott, gymnastik och friluftsliv samt om dessa frågor läggande under ett särskilt departement.

Jag skall här endast vidröra några av de tankegångar, som ha legat bakom motionen. Riksdagen har ju nu beslutat om en allmän sjukförsäkringsreform, som innebär att medborgarnas sjukvård tryggas utan hänsyn till deras ekonomiska ställning, en reform som är utomordentligt värdefull. Däremot saknas ett samverkan organ, som grundligt studerar orsakerna till sjukdomarnas uppkomst och sätten för deras förebyggande. Visserligen har ett statligt medicinskt forskningsråd tillsatts, men någon kollektiv modern forskning bedrivs inte. Att så ej blivit fallet, är ganska naturligt, då hälso- och sjukvården fortfarande är uppdelad på ett flertal departement. Sålunda lyder pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet under socialdepartementet, undervisningssjukhusen och även den rena sjukvården vid dessa sjukhus lyda under ecklesiastikdepartementet, medan övrig sjukvård hör under inrikesdepartementet och sjukvården inom försvarsväsendet sorterar under försvarsdepartementet. Vissa hälsovårdsfrågor, som höra samman med veterinärvetenskapen, sortera dessutom under jordbruksdepartementet. Det synes alltså klart att sjukvårdsfrågorna fortfarande, trots reformen av departementsindelingen, handläggas inom inte mindre än fyra eller fem olika departement.

Om upprättande av ett hälsovårdsdepartement m. m

I målsättningen för ett hälsovårdsdepartements arbete, framhålles det i motionen, måste ingå inte bara att organisera sjukvården och förebyggandet av sjukdomar samt att stödja och i förekommande fall planlägga den forskning och undervisning som har samband härmed, utan också att organisera eller främja sådan aktivitet, som höjer vårt folks hälsostandard mot högsta möjliga gräns. Den hälsovård, som tar sikte på att skapa en maximal folkhälsa, är självfallet mer avancerad än den, som nöjer sig med att behandla eller till och med förebygga sjukdom. Bland de mera framträdande medlen i detta sammanhang komma idrott, gymnastik och friluftsliv. Motionärerna ha därför ansett, att även denna verksamhet bör inrymmas inom ramen för ett hälsovårdsdepartement.

Det är inte utan förvåning man i utskottsutlåtandet finner, att Sveriges riksidrottsförbund icke hör till de instanser, vilkas yttrande inhämtats av utskottet. Riksidrottsförbundet har ju dock i runt tal 640 000 medlemmar. Vad orsaken till denna lucka är, känner jag inte, men nog tycker man att yttrande över motionen hade kunnat infordras från Riksidrottsförbundet, eftersom i motionen begäres att även idrotten skulle inordnas under det ifrågasatta nya departementet.

Vad beträffar de över motionen avgivna yttrandena, så ha ju socialstyrelsen, skolöverstyrelsen och medicinalstyrelsen avstyrkt motionen. Motiveringen är genomgående den, att en departementsindelning nyligen har skett och att man därför inte finner den nuvarande tidpunkten lämplig att påbörja en ny utredning om departementsindelningen.

Däremot vill jag säga, att framstående fackmän ha uttalat sin tillfredsställelse över att frågan väckts. Jag skall bara fästa uppmärksamheten vid ett par av dessa uttalanden, som gjorts av fackmän i den stad jag här representerar, nämligen Göteborg. Förste stadsläkaren i Göteborg dr Bladini har i ett uttalande framhållit, att han skulle hälsa med glädje att ett hälso- och sjukvårdsdepartement inrättas här i Sverige. Han åbero-

par just att ett liknande departement finnes i England och att tack vare detta en hel del kunnat uträttas dels på det socialmedicinska området och dels i form av förebyggande åtgärder, som man inte har någon motsvarighet till här i landet på grund av att organisationen inte varit samordnad. Ett annat uttalande har gjorts av sjukhusdirektör Höglund i Göteborg, som säger, att allt ingalunda är bra som det är ur organisatorisk synpunkt, inte heller efter departementsreformen, eftersom sjukvården alltså är uppdelad på ett flertal departement.

Två ganska framstående fackmän ha alltså ansett att den motion, som är väckt, verkligen är värd beaktande och att en utredning borde företagas. Jag kan därför inte finna utskottets motivering bärande, när utskottet åberopar den nyss genomförda departementsindelningen som ett skäl till att man inte nu vill gå med på förslaget om en utredning av dessa frågor.

Beträffande sedan förslaget att samordna hälso- och sjukvårdsfrågorna med frågor rörande idrott, gymnastik och friluftsliv under ett särskilt hälsovårdsdepartement säger utskottet, att det delar den motivering för ett avstyrkande av detta förslag, som socialstyrelsen har anfört. Utskottet anser således, att ett inordnande under ett dylikt departement av idrott, gymnastik och friluftsliv inte bör ske utan att det är angeläget att verksamheten på dessa områden alltså får skötas under fria former. Ja, men motionärerna ha ju heller inte ansett, att man skulle upphäva de fria former, under vilka idrotten lever. Motionärerna anse, att dessa fria former böra bestå. I motionen sägs sålunda: »För Sveriges vidkommande är det självklart, att de fria idrottsorganisationernas verksamhet bör fortsätta och på allt sätt befrämmas. Men detta utesluter ingalunda, att samhället kan och bör positivt ingripa i större utsträckning och på ett mera energiskt sätt än vad f. n. är fallet. Tvärtom skulle detta vara det fria och frivilliga idrottsarbetet till gagn.» Stöd för den meningen finns för

Om upprättande av ett hälsovårdsdepartement m. m.

övrigt i Riksidrottsförbundets officiella organ Svensk idrott nr 2 1946, där det heter: »Ett departement för fysisk fosteran har länge diskuterats, och mycket vore vunnet, om något av departementen åtminstone tills vidare finge en särskild avdelning för dessa frågor.»

Det förefaller således, som om utskottet i sin motivering slår in öppna dörrar, ty motionen säger ju ingenting om att denna idrottsrörelsens fria verksamhet skulle på något sätt förhindras, utan tvärtom att den bör få utvecklas som den för närvarande gör. Därtill kommer, att man genom ett samordnande från statens sida bättre skulle kunna stödja verksamheten än man hittills gjort.

Åtskilliga ganska kända och framstående idrottsledare ha också uttalat sig positivt för motionen, vilken de anse tar sikte på ett fruktbärande samarbete med de samhälleliga organen, och svensk idrotts högsta ledning har vid flera tillfällen beklagat, att det inte finns något speciellt regeringsorgan för att handlägga dessa idrottsliga frågor.

Jag kan inte finna, att den motivering, som utskottet här har anfört för ett avstyrkande av motionen, är bärande till den grad, att kammaren borde följa utskottets förslag. Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till motionen.

Herr SANDBERG: Herr talman! Den siste ärade talaren har utvecklat en rätt lång och ingående kritik av det utlåtande, som föreligger från utskottets sida, och han har därvid ansett sig kunna åberopa auktoriteter till förmån för motionens syften och dess yrkande gentemot de auktoriteter, på vilka utskottet har ansett sig kunna bygga sitt avstyrkande av motionen.

Jag skulle, herr talman, knappast tro, att det gagnar så mycket att föra någon längre diskussion i detta ärende. Jag tror att den motivering, som utskottet har presterat, kan vara till fyllest, och jag ber därför att få yrka bifall till utskottets utlåtande.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjordes enligt de därunder förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt samt vidare på bifall till den i ämnet väckta motionen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Anmälades statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 108, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde; och

nr 109, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående svenska kyrkans deltagande i Augustana-synodens 100-årsjubileum och Sveriges deltagande i pionjärjubileet i Amerikas Förenta Stater 1948.

Skrivelseförslagen godkändes under förutsättning, beträffande förslaget nr 108, att utskottets hemställanden i utlåtande nr 45 samt, i fråga om förslaget nr 109, att utskottets hemställan i utlåtande nr 46 bifölles även av andra kammaren.

Anmälades bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 110, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utövandet av statens tobaksmonopol.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i betänkande nr 32 bifölles även av andra kammaren.

Herr Domö avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 348, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning.

Motionen bordlades.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med hänvisning till vidfogade läkarintyg får jag härmed vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsarbetet från den 14 april 1948 och tills vidare.

Visby den 12 april 1948.

K. F. Söderdahl.

Riksdagsman *Karl Fredrik Söderdahl*, född den ³⁰/₃ 1882, från Visby, är sedan den 8 april 1948 intagen på Visby lasarett för maglidande. Riksdagsman Söderdahl är på grund av denna sin sjukdom för närvarande och tills vidare arbetsoförmögen samt då även oförmögen

deltaga i riksdagsarbetet, vilket allt intygas.

Visby den 12 april 1948.

Olof Odén,

lasarettsläkare.

På gjord proposition bifölls ansökningsen för den tid, varunder herr Söderdahl på grund av den i läkarintyget angivna sjukdomen vore oförmögen att deltaga i riksdagsarbetet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.12 på dagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Lördagen den 17 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen.

Herr statsrådet *Sträng* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 205, angående vissa anslag till alkoholistvården.

Justerades protokollet för den 10 innevarande månad.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 111, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disposition av vissa äldre anslag å sjätte huvudtiteln m. m.;

nr 112, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms stad angående vissa för järnvägsändamål avsedda markområden i Stockholm m. m.;

nr 113, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapital-

budgeten för budgetåret 1948/49, i vad avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 114, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49, i vad avser finansdepartementets verksamhetsområde; samt

nr 115, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statlig kreditgaranti för lån åt den som genomgått polisskola.

Anmäldes och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 116, i anledning av väckta motioner om skyldighet för innehavare av järnväg, som delar fastighets ägor, att hålla anordningar för övergång av järnvägen;

nr 117, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tillägg till 72 § lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag;

nr 118, i anledning av väckt motion angående ändring av bestämmelserna i

brandstadgan om fastställande av brandordningar för städerna m. m.; samt

nr 119, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

Anmälades och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 122, i anledning av väckt motion med förslag till ändrad lydelse av § 16 regeringsformen; och

nr 123, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 104, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 54 § 2, 5 och 7 mom. samt 70 § 1 mom. lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen, m. m.

Efter föredragning av ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 291, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess första tillfälliga utskotts utlåtande nr 3, i anledning av väckt motion om åtgärder till undvikande av att polisförhör anställas med person som utskrivits från sinnessjukhus, beslöt första kammaren hänvisa detta ärende till sitt andra tillfälliga utskott.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet den av herr *Domö* m. fl. väckta motionen, nr 348, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 205.

Anmälades och bordlades

utrikesutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Sverige och Nederländerna träffad handelsöverenskommelse;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts

proposition angående godkännande av en mellan Sverige och den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen träffad handelsöverenskommelse; samt

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Sverige och Italien ingången handelsöverenskommelse m. m.;

statsutskottets utlåtanden:

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1948/49 under elfte huvudtiteln, avseende anslagen inom inrikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner;

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1948/49 under tolfte huvudtiteln, avseende anslagen under folkhushållningsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckt motion;

nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av täckning för viss i lotsstyrelsens räkenskaper redovisad brist;

nr 51, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående övergångsersättning till förre furiren vid flottan H. E. Ahlström;

nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag;

nr 53, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till Stockholms enskilda bank aktiebolag till täckande av vissa rättegångskostnader;

nr 54, i anledning av väckta motioner om vidgad rätt till flyttningssersättning för vissa beställningshavare vid Norrbottens flygbaskår;

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48, i vad propositionen

avser socialdepartementets verksamhetsområde;

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48, i vad propositionen avser inrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 58, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48, i vad propositionen avser finansdepartementets verksamhetsområde;

nr 59, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1948/49 till landsfogdarna m. fl.: avlöningar;

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående eftergift av viss ogulden arvsskatt för Fliseryds fideikommiss; samt

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1948/49 till undersökningar rörande levnadsvillkor och hushållsvanor;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 33, i anledning av väckta motioner om ändring av gällande bestämmelser rörande avdragsrätt och skattskyldighet för medlemsavgifter till vissa föreningar; samt

nr 34, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring av anvisningarna till 29 och 36 §§ kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

bankoutskottets utlåtanden:

nr 15, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning i fråga om engångsunderstöd åt städerskan vid riksdagshuset Mary Nancy Viveka Jonasson, född Samuelsson;

nr 16, i anledning av framställningar angående pensioner eller understöd åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.;

nr 17, i anledning av framställningar om understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer;

nr 18, i anledning av väckta motioner angående pensionsförbättring för vissa

arbetare vid ammunitionsfabriken å Marieberg;

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pensionsrätt för kaptenen i livgrenadjärregementets reserv E. A. Clementz m. m.;

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pension åt förre extra ordinarie folkskolläraren P. G. Bohlins efterlevande m. m.;

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgivande av livränta till T. A. B. Johansson m. fl., såvitt angår under punkten 4 gjord framställning om årlig livränta till änkan Elina Olofsson;

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt till uppskjuten livränta för vissa professorer vid enskilda högsolor;

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av vissa tjänste- och familjepensioner jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 25, i anledning av väckt motion om förhöjd pension åt fanjunkaren å frivillig övergångsstat K. G. Malmgren;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 7) om tjänstgöringen i Kungl. Maj:ts lagråd;

nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt gillighet av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin, m. m.;

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa decentraliserings- och förenklingsåtgärder inom handelsdepartementets verksamhetsområde, såvitt propositionen hänvisats till lagutskott; samt

nr 30, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser om dispositionen av aktiebolags vinstmedel, m. m., såvitt propositionen hänvisats till lagutskott, dels ock i ämnet väckta motioner;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 18, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete samt fortsatt giltighet av samma lag, dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1947 vid dess trettionde sammanträde fattade beslut; samt

nr 20, i anledning av väckta motioner angående utredning om rätt för arrendatorer att i vissa fall inlösa av dem arrenderade jordbruksfastigheter;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 34, med förslag till skogsvårdslag m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 41, angående lån och bidrag till vissa skogsförbättringsåtgärder;

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en fiskeristyrelse med statens fiskeriförsök m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts

proposition angående anslag till fiskredskapsförsäkring;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående stöd åt fiskerinäringen, m. m., jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 180 angående anslag till åtgärder mot skadegörelse av skogsinspekter; ävensom

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden:

nr 9, i anledning av väckt motion om beredande av möjlighet åt sockersjuka, som äro fullt arbetsföra, att söka och innehava befattningar i statens tjänst; samt

nr 10, i anledning av väckt motion angående utredning om beredande av ersättning åt kommun för kostnader, åsamkade genom kommunal brandkårs deltagande i släckning av brand i staten tillhörig oförsäkrad egendom m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.12 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.